

Rogate Bergkerk 21-5-2017

Gemeente van Christus,

Daarna hoorde ik iets als een stem
van een grote menigte, van geweldige watermassa's en van krachtige donderslagen....
Halleluja het heil en de glorie en de kracht
is van onze God

Een klinkend visioen van de ziener Johannes
in het Bijbelboek Openbaring,
hoewel visioen in dit geval
misschien niet helemaal het goede woord is,
het is niet zozeer visueel maar meer auditief,
er is meer te horen dan te zien.
Er klinken allerlei psalmen en lofzangen ...
een hemelse liturgie,
een stem van een talrijke schare in de hemel,
als van vele wateren,
als van sterke donderslagen. ... Een vreemde stem.

Bas Heijne winnaar van PC Hoofdprijs dit jaar schreef een prachtig essay 'Onbehagen',
nieuw licht op de beschaafde mens
waarin hij een ontluisterend licht werpt op onze beschaving.
Heijne klinkt mij als een profeet in de oren
hij onthult, hij openbaart, brengt de leegte aan het licht,
die nog maar nauwelijks schuil gaat
onder het dunne laagje wat wij beschaving noemen.
'Een verhaal blijft nodig', zo schrijft hij,
Zonder verhalen, noem het mythes,
noem het godsdienst, noem het cultuur...
kan een mens niet goed mens zijn.
Wij moeten betekenis geven.
Om het simpel te zeggen:
wil je kunnen leven dan heb je er meer aan te weten wat een bankbiljet betekent dan wat het feitelijk is. Wij
moeten betekenis geven.

De mens laat zich niet rationeel beheersen.
Hoed je voor de overmoed van de rede,
het idee dat de wereld zich een kant laat opsturen, dat beschaving een blijvende garantie is
tegen menselijke agressie en vernietigingsdrang. Reken jezelf niet rijk,
denk niet dat de mens het alleen af kan ...
hoed je voor de barbaar in je omgeving
en voor de barbaar in jezelf. (einde citaat)

Zonder verhalen kan een mens geen mens zijn.
Verhalen die betekenen, die duiden, die vragen stellen, die richting geven.
Verhalen die mij steeds weer attent maken op dat visioen van die andere wereld waarin niemand meer buiten de
boot valt en onrecht is uitgebannen. Een naïef visioen misschien, maar wel een verhaal dat elke keer weer
mensen op benen zet om de moed niet te verliezen en het te wagen met de gedachte dat niets onmogelijk is.
Die verhalen gaan over de vraag wat een mens tot mens maakt.

In de meest donkere jaren van de oorlog
winter 1943-44, organiseerde Miskotte in Amsterdam Bijbelavonden voor niet kerkelijken
en hij behandelde daarin het Bijbelboek Openbaring. Hij noemde het de 'Hoofdsom der Historie'.
Die vreemde visionaire woorden kregen in de donkerste dagen van de oorlog een hoopvolle en troostende lading.
Een verhaal blijft nodig.

'Het is merkwaardig' zo schrijft Miskotte, 'hoe vaak in het boek Openbaring de term overwinning zomaar voorkomt. Zoals in sommige samenkomsten in onze dagen, waar toch ook religieuze krachten zich uitleven 'Sieg Heil' geroepen wordt. Zo klinkt ook in het boek Openbaring 'Sieg heil' de overwinning het heil en de glorie en de kracht is van onze God. Alleen dit is een ander heil, van heilzame genade. In Christus is Hij het bloedige raadsel van de geschiedenis ingegaan. De raadselen van het leven worden niet opgelost door het raadsel weg te denken, maar door het in te leven, door erin te leven en te sterven. En dat is zijn overwinning. Begrijpt u goed, schrijft Miskotte, Het is niet zo, eerst hebben wij het kruis als totale ondergang, dan komt de Paasmorgen ... en we zeggen halleluja. Neen, dat kruis is de overwinning, de macht om zo diep neer te dalen, om met het bestaan zover weg te zinken ... dat is op zichzelf de creatieve kracht van God die overwint.

Ons ware lot rust in deze God.

Zo krachtig klinken deze woorden, woorden van hoop in een tijd van onbehagen.

Een verhaal blijft nodig.

Uw koninkrijk kome,

zo bidden wij in het onze Vader

Wij buigen niet voor sociale wanorde, voor de ratriece om het bestaan, voor de grootste schreeuwers, voor de zelfbenoemde 'führers' van deze wereld. Nee, Uw Koninkrijk kome.

Zeker ook wij leven onder het pantheon van meer dan menselijke machten waar we aan moeten geloven. Wij buigen eerbiedig mee onder de onzichtbare hand van deze eigentijdse goden. En toch zijn er mensen die het Onze Vader bidden 'Uw Koninkrijk kome' .. het klinkt als vloeken in de kerk, maar het wordt met hartstocht gebeden in vertrouwen op een heel andere God. Een God die ervoor gekozen heeft op te komen voor mensen. In zijn koninkrijk gaat het om menselijke maat. In zijn Rijk is er geen groter belang dan dat van het kleine kind. Dit zijn vreemde en troostvolle woorden.

Een verhaal blijft nodig. Zonder verhalen kan een mens niet goed mens zijn.

Toen zij Hij tegen mij: Schrijf op 'Gelukkig zijn zij die voor het bruiloftsmaal

van het lam zijn uitgenodigd'. Dat is de uitnodiging, de uitgestoken hand, dat is de droom, de hoop,

dat is het woord van welbehagen gezaaid in ons bestaan. en daarover kunnen wij ons slechts

verbazen en verwonderen. Iets van die verbazing en verwondering proef ik in woorden van Etty Hillesum,

een jonge joodse vrouw, die zo zou je kunnen zeggen in de jaren 1942-1943 haar 'Hoofdsom der Historie' schreef: ze schrijft:

het is soms nauwelijks te verwerken

en te bevatten, God,

wat jouw evenbeelden

op deze aarde

elkaar allemaal aandoen

in deze losgebroke tijden.

Maar daarvoor sluit ik me niet op

in m'n kamer God

ik blijf alles onder ogen zien

en wil voor niets weglopen;

van de ergste misdaden tracht ik iets

te begrijpen en te doorgronden.

Ik tracht altijd weer

de naakte, kleine mens op te sporen,

die dikwijls niet terug te vinden is

midden in de monstrueuze ruïnes

van zijn zinloze daden.

Ik zit oog in oog

met jouw wereld God

en ontvlucht de realiteit niet in schone dromen

-ik meen dat er plaats is voor schone dromen

naast de wreedste realiteit –

Ik blijf je schepping prijzen, God,

ondanks alles.

Etty Hillesum, 26 mei 1942.

Daarna hoorde ik iets als een stem
van een grote menigte, van geweldige watermassa's en van krachtige donderslagen....
Halleluja het heil en de glorie en de kracht
is van onze God.

Amen